

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 28 kwietnia 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Unia celna – Prawo do uzyskania zwrotu lub do zapłaty kwot pobranych albo których zapłaty państwo członkowskie odmówiło z naruszeniem prawa Unii – Cła antydumpingowe, należności celne przywozowe, refundacje wywozowe i kary pieniężne – Pojęcie „naruszenia prawa Unii” – Błędna wykładnia lub zastosowanie tego prawa – Stwierdzenie naruszenia wspomnianego prawa przez sąd Unii lub sąd krajowy – Prawo do wypłaty odsetek – Okres objęty wypłatą odsetek

W sprawach połączonych C-415/20, C-419/20 i C-427/20

mających za przedmiot trzy wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Finanzgericht Hamburg (sąd ds. finansowych w Hamburgu, Niemcy) postanowieniami z dnia 20 sierpnia 2020 r. i z dnia 1 września 2020 r., które wpłynęły do Trybunału w dniach 7, 8 i 10 września 2020 r., w postępowaniach:

Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH (C-415/20),

**F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft
F. Reyher Nchfg. mbH (C-419/20)**

przeciwko

Hauptzollamt Hamburg (C-415/20 i C-419/20)

oraz

Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG

przeciwko

Hauptzollamt Kiel (C-427/20),

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: A. Prechal, prezes izby, J. Passer (sprawozdawca), F. Biltgen, N. Wahl i M. L. Arastey Sahún, sędziowie,

rzecznik generalny: T. Ćapeta,

* Język postępowania: niemiecki.

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH – M. Niestedt i K. Göcke, Rechtsanwälte,
- w imieniu F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft F. Reyher Nchfg. mbH – S. Pohl i J. Sparr, Rechtsanwälte,
- w imieniu Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG – H. Bleier, Rechtsanwalt,
- w imieniu rządu niderlandzkiego – początkowo K. Bulterman, L. Noort i J.M. Hoogveld, a następnie K. Bulterman i M. Hoogveld, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – R. Pethke i M. Salyková, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 13 stycznia 2022 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni zasad prawa Unii dotyczących zwrotu kwot pieniężnych pobranych przez państwa członkowskie z naruszeniem tego prawa oraz wypłaty odpowiednich odsetek.
- 2 Wnioski te zostały złożone w ramach trzech sporów pomiędzy, po pierwsze, spółką Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH (zwaną dalej „Gräfendorfer”) a Hauptzollamt Hamburg (głównym urzędem celnym w Hamburgu, Niemcy), po drugie, spółką F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft F. Reyher Nchfg. mbH (zwaną dalej „spółką Reyher”) a owym głównym urzędem celnym, oraz po trzecie, spółką Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG (zwaną dalej „Flexi Montagetechnik”) a Hauptzollamt Kiel (głównym urzędem celnym w Kilonii, Niemcy) w przedmiocie wniosków, po pierwsze, o zwrot kwot pieniężnych zapłaconych przez te poszczególne spółki, z różnych tytułów, na rzecz wspomnianych dwóch głównych urzędów celnych, oraz po drugie, o wypłatę odpowiednich odsetek.

Ramy prawne

Prawo Unii

Przepisy celne

- 3 Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. 1992, L 302, s. 1, zwane dalej „wspólnotowym kodeksem celnym”) zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającym unijny kodeks celny (Dz.U. 2013, L 269, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2013, L 287, s. 90, zwanym dalej „unijnym kodeksem celnym”).
- 4 Artykuł 236 ust. 1 wspólnotowego kodeksu celnego przewidywał w szczególności:
„Należności celne przywozowe lub wywozowe podlegają zwrotowi, gdy okaże się, że w chwili uiszczenia kwota tych należności nie była prawnie należna [...]”
[...].
- 5 Artykuł 241 tego kodeksu stanowił w szczególności:
„Dokonanie przez organy celne zwrotu należności przywozowych lub należności wywozowych, jak również odsetek od kredytu lub odsetek za zwłokę, które zostały pobrane przy uiszczeniu tych należności, nie nakłada na te organy obowiązku wypłaty odsetek. Jednakże odsetki wypłaca się, gdy:
– decyzja w sprawie wniosku o udzieleniu zwrotu nie zostanie wykonana w terminie trzech miesięcy od dnia jej wydania,
– przewidują to przepisy krajowe.
[...].
- 6 Artykuł 116 unijnego kodeksu celnego, zatytułowany „Przepisy ogólne”, ma następujące brzmienie:
„1. Z zastrzeżeniem warunków ustanowionych w niniejszej sekcji kwoty należności celnych przywozowych lub wywozowych podlegają zwrotowi lub umorzeniu z następujących powodów:
a) zawyżenie kwot należności celnych przywozowych lub wywozowych;
[...]
c) błąd właściwych organów;
[...]
6. Zwrot nie powoduje wypłaty odsetek przez właściwe organy celne.

Odsetki są jednak wypłacane, w przypadku gdy decyzja o przyznaniu zwrotu nie zostanie wykonana w terminie trzech miesięcy od daty jej wydania, chyba że niedotrzymanie terminu było niezależne od organów celnych.

W takich przypadkach odsetki wypłaca się za okres od dnia, w którym upłynął ten trzymiesięczny termin, do dnia zwrotu. [...]

[...]”.

Przepisy dotyczące refundacji wywozowych dotyczących produktów rolnych

- 7 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/1999 z dnia 15 kwietnia 1999 r. ustanawiające wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych (Dz.U. 1999, L 102, s. 11), do którego odwołuje się sąd krajowy, zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 612/2009 z dnia 7 lipca 2009 r. ustanawiającym wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych (Dz.U. 2009, L 186, s. 1).

- 8 Artykuł 51 ust. 1 rozporządzenia nr 800/1999 stanowił w szczególności:

„W przypadku stwierdzenia, że w celu przyznania refundacji wywozowej eksporter złożył wniosek o refundację wyższą od refundacji stosowanej, refundacja należna w przypadku danego wywozu jest refundacją stosowaną do produktów faktycznie wywiezionych, zmniejszoną o kwotę odpowiadającą:

- a) połowie różnicy między refundacją wnioskowaną a refundacją stosowaną do wywozu faktycznie dokonanego;
- b) podwójnej różnicy między refundacją wnioskowaną a refundacją stosowaną, w przypadku gdy eksporter umyślnie dostarczył fałszywych informacji.

[...]”.

- 9 Artykuł 48 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 przejmuje przepisy, które znajdowały się wcześniej w art. 51 ust. 1 rozporządzenia nr 800/1999.

Prawo niemieckie

Ordynacja podatkowa

- 10 Abgabenordnung (ordynacja podatkowa) (BGBl. 2002 I, s. 3866), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporów w postępowaniach głównych (zwana dalej „ordynacją podatkową”), stanowi w § 1, zatytułowanym „Zakres stosowania”:

„1. Niniejszą ustawę stosuje się do wszystkich podatków, w tym zwrotu podatku, regulowanych przez prawo federalne lub prawo Unii, jeżeli są one administrowane przez federalne organy podatkowe lub organy podatkowe krajów związkowych. Niniejsza ustawa ma zastosowanie jedynie z zastrzeżeniem prawa Unii.

[...].

3. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się odpowiednio do podatkowych należności ubocznych, z zastrzeżeniem pierwszeństwa prawa Unii. [...]”.

- 11 Paragraf 3 ordynacji podatkowej, zatytułowany „Podatki i podatkowe należności uboczne”, przewiduje w szczególności:

„1. Podatki są świadczeniami pieniężnymi, które nie stanowią wynagrodzenia za określone świadczenie i które w celu osiągnięcia przychodu w interesie publiczno-prawnym są nakładane na wszystkich, którzy spełniają przesłanki, z którymi ustawa wiąże obowiązek zapłaty; [...]

[...]

3. Należności celne przywózowe i należności celne wywózowe, o których mowa w art. 5 pkt 20 i 21 unijnego kodeksu celnego są podatkami w rozumieniu niniejszej ustawy. [...]

4. Przez »podatkowe należności uboczne« rozumie się:

[...]

4) odsetki przewidziane w §§ 233–237 niniejszej ustawy [...],

[...]

8) odsetki od należności celnych przywózowych i wywózowych, o których mowa w art. 5 pkt 20 i 21 unijnego kodeksu celnego,

[...]”.

- 12 Zgodnie z § 37 wspomnianej ordynacji podatkowej zatytułowanym „Roszczenia wynikające z zobowiązań podatkowych”:

„1. Roszczenie o zapłatę podatku, roszczenie o zwrot podatku, [...] roszczenie o podatkowe należności uboczne, roszczenie o zwrot podatku zgodnie z ust. 2 oraz roszczenia o zwrot podatku uregulowane w odrębnych ustawach podatkowych są roszczeniami wynikającymi z zobowiązań podatkowych.

2. Jeżeli podatek, zwrot podatku, kwota z tytułu odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe lub podatkowe należności uboczne zostały zapłacone lub zwrócone bez podstawy prawnej, [...], ten, na którego rachunek płatność została dokonana, jest uprawniony wobec odbiorcy płatności do żądania zwrotu zapłaconej lub zwróconej kwoty. [...]”.

- 13 Zgodnie z § 233 owej ordynacji, zatytułowanym „Zasada”:

„Roszczenia wynikające z zobowiązań podatkowych (§ 37) podlegają oprocentowaniu tylko wtedy, gdy jest to przewidziane w ustawie. [...]”.

- 14 Paragraf 236 ordynacji podatkowej, zatytułowany „Odsetki przysługujące od zwróconych kwot należne od momentu zawisłości sporu”, ma następujące brzmienie:

„1. Z zastrzeżeniem ust. 3, w przypadku gdy prawomocnym orzeczeniem sądowym lub w oparciu o takie orzeczenie ustalona kwota podatku zostanie obniżona lub zostanie przyznany zwrot podatku, od kwoty podlegającej zwrotowi należne są odsetki od dnia wszczęcia postępowania do dnia zwrotu. Jeżeli kwota, której zwrot jest należny, została wypłacona dopiero po wniesieniu sprawy do sądu, odsetki są naliczane od dnia zapłaty.

[...]”.

Ustawa w sprawie wdrożenia wspólnej organizacji rynków i płatności bezpośrednich

- 15 Gesetz zur Durchführung der gemeinsamen Marktorganisationen und der Direktzahlungen (Marktorganisationsgesetz) (ustawa w sprawie wdrożenia wspólnych organizacji rynku i płatności bezpośrednich) z dnia 7 listopada 2017 r. (BGBl. 2017 I, s. 3746) w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym w sprawie C-415/20 (zwana dalej „ustawą w sprawie wdrożenia wspólnych organizacji rynku i płatności bezpośrednich”), w § 6, zatytułowanym „Korzyści”, stanowi:

„1. Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft (federalne ministerstwo żywności i rolnictwa, Niemcy) jest uprawnione do przyjęcia [...] w drodze rozporządzeń niepodlegających zatwierdzeniu przez Bundesrat (radę federalną, Niemcy), o ile jest to konieczne do wykonania:

- 1) przepisów i aktów [...] dotyczących produktów będących przedmiotem wspólnej organizacji rynków [...] w odniesieniu do:
a) refundacji wywozowych,

[...]

przepisów proceduralnych oraz przepisów określających warunki i wartość tych korzyści, o ile są one określone, możliwe do ustalenia lub ograniczone [...]

[...]”.

- 16 Paragraf 14 tej ustawy, zatytułowany „Odsetki”, przewiduje:

„1. Od kwot należnych z tytułu zwrotu świadczenia lub naruszenia jakiegokolwiek innego zobowiązania naliczane są, począwszy od dnia ich wymagalności, odsetki, których stopa odpowiada stopie podstawowej powiększonej o pięć punktów procentowych. [...]

2. Od kwot należnych w związku ze świadczeniem lub w ramach interwencji odsetki naliczane są począwszy od dnia wniesienia sprawy do sądu, zgodnie z §§ 236, 238 i 239 [ordynacji podatkowej]. W pozostałym zakresie te kwoty nie prowadzą do powstania prawa do odsetek”.

Postępowania główne i pytania prejudycjalne

Sprawa C-415/20

- 17 Gräfendorfer jest spółką z siedzibą w Niemczech eksportującą tusze drobiowe do państw trzecich.
- 18 Główny urząd celny w Hamburgu odmówił przyznania owej spółce refundacji wywozowych w odniesieniu do tusz drobiowych wywożonych przez nią do państw trzecich w okresie od stycznia do czerwca 2012 r. z uwagi na to, że nie były one „właściwej jakości handlowej” w rozumieniu uregulowań Unii dotyczących refundacji wywozowych dla produktów rolnych, ponieważ po pierwsze, nie były one całkowicie oskubane, a po drugie, zawierały zbyt dużo podrobów. Nałożył on na nią również karę pieniężną ze względu na to, że spółka ta złożyła wniosek o refundację wyższą od refundacji stosowanej. Spółka Gräfendorfer wniosła odwołanie od tej odmownej decyzji, a następnie skargę na ową karę pieniężną.
- 19 Finanzgericht Hamburg (sąd ds. finansowych w Hamburgu, Niemcy) orzekł następnie, w ramach skarg sądowych wniesionych przez dwie inne niż Gräfendorfer spółki, że należy uznać, iż obecność niewielkiej liczby piór oraz znacznej liczby podrobów na tuszach drobiowych, w świetle wyroku z dnia 24 listopada 2011 r., Gebr. Stolle i Doux Geflügel (od C-323/10 do C-326/10, EU:C:2011:774), nie sprzeciwia się przyznaniu refundacji wywozowych na te produkty.
- 20 W świetle tego orzeczenia główny urząd celny w Hamburgu postanowił przyznać spółce Gräfendorfer wnioskowane refundacje wywozowe oraz zwrócić nałożoną na nią karę pieniężną.
- 21 Pismem z dnia 16 kwietnia 2015 r. spółka Gräfendorfer wniosła do rzeczonego głównego urzędu celnego o wypłatę odsetek zarówno od refundacji wywozowych, jak i od owej kary pieniężnej za wszystkie okresy, w których została ona bezprawnie pozbawiona możliwości dysponowania odpowiednimi kwotami pieniężnymi. Rzeczonego główny urząd celny oddalił kolejno ów wniosek, a następnie odwołanie wniesione przez spółkę Gräfendorfer na tę decyzję oddalającą.
- 22 W dniu 23 maja 2018 r. spółka Gräfendorfer wniosła skargę do sądu odsyłającego, na której poparcie podniosła zasadniczo, że prawo Unii przyznaje każdemu podmiotowi podlegającemu władztwu administracyjnemu, któremu organ krajowy odmówił zapłaty jakiegokolwiek kwoty pieniężnej lub nakazał zapłatę tego rodzaju kwoty z naruszeniem tego prawa, prawo do uzyskania, w uzupełnieniu płatności lub zwrotu tej kwoty pieniężnej, wypłaty odsetek za cały okres, w którym wspomniana kwota pieniężna była niedostępna.
- 23 W postanowieniu odsyłającym Finanzgericht Hamburg (sąd ds. finansowych w Hamburgu) wyjaśnia w pierwszej kolejności, że żaden przepis prawa Unii lub prawa krajowego mającego zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym nie pozwala na uwzględnienie wniosku o wypłatę odsetek złożonego przez spółkę Gräfendorfer oraz że rozstrzygnięcie tego aspektu sporu zależy w związku z tym od tego, czy wniosek ten może być rozpatrywany w świetle zasad wypracowanych przez Trybunał w ramach orzecznictwa dotyczącego zwrotu przez organy krajowe kwot pieniężnych, do których zapłaty zostały zobowiązane podmioty podlegające władztwu administracyjnemu z naruszeniem prawa Unii.
- 24 W drugiej kolejności sąd odsyłający wskazuje, że z orzecznictwa tego wynika, iż prawo Unii przyznaje podmiotom podlegającym władztwu administracyjnemu prawo do uzyskania od właściwych organów krajowych nie tylko zwrotu wszelkiego rodzaju podatku, opłat, składek lub należności celnej, które uiszczyły one z naruszeniem prawa Unii, lecz również odszkodowania,

w formie wypłaty odsetek, z powodu straty z tytułu niemożliwości rozporządzania kwotą owego podatku, owej opłaty, składki lub należności celnej przez cały okres, w którym wspomniana kwota była niedostępna (wyroki: z dnia 19 lipca 2012 r., *Littlewoods Retail i in.*, C-591/10, EU:C:2012:478; z dnia 27 września 2012 r., *Zuckerfabrik Jülich i in.*, C-113/10, C-147/10 i C-234/10, EU:C:2012:591; a także z dnia 18 kwietnia 2013 r., *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250). Niemniej jednak sąd ten zauważa, że jedna z kwot pieniężnych rozpatrywanych w postępowaniu głównym nie stanowi podatku, opłaty, składki lub należności celnej, lecz karę pieniężną (wyrok z dnia 11 lipca 2002 r., *Käserer Champignon Hofmeister*, C-210/00, EU:C:2002:440).

- 25 Zdaniem tego sądu można by mieć uzasadnione wątpliwości co do tego, czy taką karę pieniężną należy uznać za zapłaconą z naruszeniem prawa Unii w rozumieniu wspomnianego orzecznictwa. Zwrot odpowiedniej kwoty przez odnośny organ krajowy nastąpił bowiem nie w następstwie uchylenia przez sąd krajowy lub stwierdzenia przez Trybunał nieważności aktu lub aktów, odpowiednio, prawa krajowego lub prawa Unii, na podstawie których nałożono tę karę pieniężną, lecz w następstwie wydania orzeczenia, w którym Trybunał dokonał wykładni prawa Unii, w trybie prejudycjalnym, w sposób, który nie odpowiada wykładni dokonanej wcześniej przez ów organ krajowy i na którym oparł się on, nakładając wspomnianą karę pieniężną. Sąd odsyłający uważa w konsekwencji, że konieczne jest zwrócenie się do Trybunału w tej kwestii, stwierdzając jednocześnie, że w przypadku gdy organ krajowy nakłada na podmiot podlegający władztwu administracyjnemu karę pieniężną w oparciu o błędną wykładnię prawa Unii, należy uznać, iż owa kara pieniężna została nałożona z naruszeniem tego prawa, a w konsekwencji, że zwrot odpowiedniej kwoty powinien prowadzić do wypłaty odsetek za cały okres, w którym kwota ta była niedostępna dla owego podmiotu podlegającego władztwu administracyjnemu.
- 26 W trzeciej kolejności Finanzgericht Hamburg (sąd ds. finansowych w Hamburgu) wskazuje, że w braku przepisu prawa Unii określającego zasady, zgodnie z którymi przyznanie z opóźnieniem refundacji wywozowych i zwrot kary pieniężnej takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym powinny prowadzić do wypłaty odsetek, pytanie to należy uznać za podlegające prawu krajowemu każdego państwa członkowskiego. Tymczasem prawo niemieckie nie ustanawia wypłaty odsetek jako zasady ogólnej, lecz przewiduje je tylko w ściśle określonych przypadkach, które nie wchodzą w zakres sporu w postępowaniu głównym. Zawarte w nim przepisy, w szczególności przepisy ustawy w sprawie wdrożenia wspólnych organizacji rynku i płatności bezpośrednich, stanowią bowiem, po pierwsze, że podmiot podlegający władztwu administracyjnemu ma prawo uzyskać wypłatę odsetek przysługujących od refundacji wywozowych, w przypadku gdy wniósł on skargę do sądu na decyzję, na mocy której właściwy organ krajowy odmówił mu w sposób niezgodny z prawem ich przyznania, lecz nie w sytuacji, w której ów podmiot wniósł jedynie odwołanie od takiej decyzji, jak to uczyniła spółka Gräfendorfer. Odsetki nie są przewidziane również w przypadku zwrotu nieuzasadnionej kary pieniężnej. Po drugie, w każdym razie nawet w przypadku, gdyby ów podmiot podlegający władztwu administracyjnemu wniósł skargę do sądu, wypłata odsetek byłaby przewidziana dopiero od dnia wniesienia tej skargi, a nie od daty wydania decyzji przez właściwy organ.
- 27 Sąd odsyłający zastanawia się jednak, czy owe przepisy, które skutkują pozbawieniem podmiotu podlegającego władztwu administracyjnemu, któremu przyznano z opóźnieniem refundację wywozową, po tym, jak odmówiono mu ich przyznania w sposób niezgodny z prawem, i na którego niesłusznie nałożono karę pieniężną, odszkodowania w całości lub w części, o które mógłby się ubiegać z powodu braku dostępności odpowiednich kwot w postaci zapłaty odsetek, są zgodne z wymogiem skuteczności, który reguluje autonomię proceduralną państw członkowskich.

- 28 W tych okolicznościach Finanzgericht Hamburg (sąd ds. finansowych w Hamburgu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi dwoma pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy państwa członkowskie są na podstawie prawa Unii zobowiązane do zwrotu opłat pobranych z naruszeniem prawa Unii wraz z odsetkami również w przypadkach, w których powodem zwrotu nie jest stwierdzona przez Trybunał sprzeczność z owym prawem podstawy prawnej, lecz dokonana przez Trybunał wykładnia (pod-)pozycji Nomenklatury scalonej [zawartej w załączniku I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej taryfy celnej (Dz.U. 1987, L 256, s. 1)]?
- 2) Czy rozwinięte przez Trybunał zasady prawa Unii dotyczące prawa do odsetek mogą mieć zastosowanie również do płatności refundacji wywozowych, których przyznania właściwy organ państwa członkowskiego odmówił z naruszeniem tego prawa?”.

Sprawa C-419/20

- 29 Reyher jest spółką z siedzibą w Niemczech, która w latach 2010 i 2011 dokonywała przywozu do Unii elementów złącznych nabywanych od spółki mającej siedzibę w Indonezji i będącej spółką zależną innej spółki mającej siedzibę w Chinach.
- 30 Główny urząd celny w Hamburgu uznał, że owe elementy złączne należy uznać za pochodzące z Chin i że z tego tytułu powinny one podlegać w przypadku przywozu do Unii cłom antydumpingowym ustanowionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 91/2009 z dnia 26 stycznia 2009 r. nakładającym ostateczne cło antydumpingowe na przywóz niektórych elementów złącznych z żeliwa lub stali pochodzących z Chińskiej Republiki Ludowej (Dz.U. 2009, L 29, s. 1). W konsekwencji postanowił on nałożyć na spółkę Reyher ostateczne cło antydumpingowe.
- 31 Spółka Reyher uiszcza wspomniane cła antydumpingowe i jednocześnie wniosła skargę na tę decyzję do Finanzgericht Hamburg (sądu ds. finansowych w Hamburgu).
- 32 W orzeczeniu z dnia 3 kwietnia 2019 r. sąd ten uznał, że cła antydumpingowe nałożone na spółkę Reyher nie były prawnie należne, ponieważ główny urząd celny w Hamburgu nie wykazał, iż przywożone przez nią do Unii elementy złączne pochodziły z Chin.
- 33 W maju 2019 r. ów główny urząd celny zwrócił spółce Reyher odnośne cła antydumpingowe. Odmówił on natomiast zapłaty odsetek od tej kwoty za okres od dnia uiszczenia owych ceł do dnia ich zwrotu, a następnie oddalił odwołanie wniesione od owej odmownej decyzji przez zainteresowaną.
- 34 W dniu 10 lutego 2020 r. spółka Reyher wniosła skargę do Finanzgericht Hamburg (sądu ds. finansowych w Hamburgu), na poparcie której podniosła zasadniczo, że z wyroku z dnia 18 stycznia 2017 r., Wortmann (C-365/15, EU:C:2017:19) wynika, iż podmiot podlegający władztwu administracyjnemu, na którego organ krajowy nałożył cła antydumpingowe z naruszeniem prawa Unii, ma prawo nie tylko do uzyskania zwrotu kwoty owych ceł antydumpingowych, lecz również do wypłaty odsetek przysługujących od tej kwoty za cały okres od dnia, w którym owa kwota została uiszczona, do dnia, w którym podlegała ona zwrotowi. Ponadto spółka Reyher utrzymuje, że należy uznać, iż uiszczenie ceł antydumpingowych nastąpiło

z naruszeniem prawa Unii, nie tylko w sytuacji, gdyby Trybunał stwierdził nieważność rozporządzenia nakładającego te cła, jak uczynił to w owym wyroku, lecz również w sytuacji, gdyby sąd krajowy stwierdził, że organ krajowy błędnie zastosował to rozporządzenie, niesłusznie nakładając cła antydumpingowe na podmiot podlegający władztwu administracyjnemu na jego podstawie, jak ma to miejsce w niniejszej sprawie.

- 35 W postanowieniu odsyłającym Finanzgericht Hamburg (sąd ds. finansowych w Hamburgu) wyjaśnia w pierwszej kolejności, że z § 236 ust. 1 ordynacji podatkowej wynika, iż podmiot podlegający władztwu administracyjnemu, który wniósł skargę do sądu na decyzję nakładającą na niego cło antydumpingowe, ma prawo, w przypadku gdy okaże się, że zapłata tego cła nie była prawnie należna, uzyskać odsetki przysługujące od kwoty odnośnego cła za okres od dnia wniesienia sprawy do sądu do dnia zwrotu tej kwoty. Następnie zauważa on, że art. 241 wspólnotowego kodeksu celnego, zgodnie z jego wykładnią dokonaną przez Trybunał w wyroku z dnia 18 stycznia 2017 r., Wortmann (C-365/15, EU:C:2017:19), nie stoi na przeszkodzie stosowaniu owego przepisu ordynacji podatkowej. Wreszcie uważa on, że art. 116 unijnego kodeksu celnego, który zastąpił art. 241 wspólnotowego kodeksu celnego i który zreagowany został w inny sposób, nie znajduje zastosowania w sporze w postępowaniu głównym.
- 36 W drugiej kolejności sąd odsyłający wskazuje, że żaden przepis prawa Unii lub prawa krajowego mającego zastosowanie do tego sporu nie pozwala na uwzględnienie przedstawionego przez spółkę Reyher wniosku o wypłatę odsetek za okres od dnia, w którym główny urząd celny w Hamburgu postanowił nałożyć na nią cło antydumpingowe do dnia, w którym wniosła ona skargę na tę decyzję.
- 37 W trzeciej i ostatniej kolejności sąd odsyłający zastanawia się nad kwestią, czy orzecznictwo Trybunału pozwala na uwzględnienie tego wniosku w rozpatrywanym okresie. W tym względzie sąd odsyłający zauważa w szczególności, że z wyroku z dnia 19 lipca 2012 r., Littlewoods Retail i in. (C-591/10, EU:C:2012:478), wynika, że w przypadku gdy organ krajowy zobowiązał podmiot podlegający władztwu administracyjnemu do uiszczenia należności, błędnie zastosowawszy akt lub przepis prawa Unii, i gdy sąd krajowy stwierdził istnienie takiego naruszenia prawa Unii, organ ten ma prawo do uzyskania nie tylko zwrotu nienależnie uiszczonej kwoty, lecz również wypłaty odsetek przysługujących od tej kwoty za cały okres od dnia, w którym owa kwota została uiszczona, do dnia, w którym podlegała ona zwrotowi. Ponadto sąd ten podnosi, że racją bytu tego wyroku i orzecznictwa, w które się on wpisuje, wydaje się być przywrócenie sytuacji, w której taki podmiot podlegający władztwu administracyjnemu znalazłby się w braku naruszenia prawa Unii, pozwalając mu na odzyskanie całej kwoty, którą dysponowałby, gdyby ta niezgodność z prawem nie wystąpiła.
- 38 W tych okolicznościach Finanzgericht Hamburg (sąd ds. finansowych w Hamburgu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:
- „Czy naruszenie prawa Unii jako przesłanka roszczenia o odsetki, które Trybunał wywodzi z prawa Unii, występuje również wtedy, gdy organ państwa członkowskiego ustala należność celną, stosując prawo Unii, jednak sąd państwa członkowskiego stwierdza następnie, że nie zostały spełnione faktyczne przesłanki pobrania należności celnej?”.

Sprawa C-427/20

- 39 Flexi Montagetechnik jest spółką z siedzibą w Niemczech, która dokonywała przywozu do Unii karabińczyków używanych do produkcji smyczy dla psów.

- 40 Główny urząd celny w Kilonii uznał, że owe karabińczyki były objęte inną pozycją Nomenklatury scalonej zawartej w załączniku I do rozporządzenia nr 2658/87, niż pozycja zgłoszona przez spółkę Flexi Montagetechnik i że z tego tytułu powinny one podlegać należnościom celnym przywozowym w kwocie wyższej niż zapłacona przez tę spółkę. W konsekwencji postanowił on zmienić w tym zakresie wysokość owych należności celnych przywozowych.
- 41 Spółka Flexi Montagetechnik zapłaciła różnicę między kwotą pierwotnie uiszczonych należności celnych przywozowych a ich kwotą wynikającą z tej zmiany i jednocześnie wszczęła we wrześniu 2014 r. postępowanie sądowe, które ostatecznie doprowadziło Bundesfinanzhof (federalny trybunał finansowy, Niemcy) do wydania w dniu 20 czerwca 2017 r. wyroku, w którym orzekł on, że przedmiotowe karabińczyki były objęte zgłoszoną przez tę spółkę pozycją i w konsekwencji stwierdził nieważność aktów, na podstawie których główny urząd celny w Kilonii zmienił kwotę odpowiednich należności celnych przywozowych.
- 42 Ów główny urząd celny zwrócił zatem spółce Flexi Montagetechnik różnicę między kwotą początkowo uiszczonych przez nią należności celnych przywozowych a zmienioną w późniejszym czasie kwotą. Odmówił on natomiast wypłaty odsetek przysługujących od tej kwoty za okres od dnia uiszczenia owych należności celnych do dnia ich częściowego zwrotu, a następnie oddalił odwołanie wniesione od owej odmownej decyzji.
- 43 Spółka Flexi Montagetechnik wniosła skargę do sądu na tę odmowę, w następstwie czego wspomniany główny urząd celny wypłacił jej odsetki za okres od dnia wszczęcia postępowania sądowego, o którym mowa w pkt 41 niniejszego wyroku, do dnia, w którym zwrócił on jej różnicę między kwotą pierwotnie uiszczonych przez nią należności celnych przywozowych a zmienioną w późniejszym terminie kwotą.
- 44 W postanowieniu odsyłającym Finanzgericht Hamburg (sąd ds. finansowych w Hamburgu), do którego wniesiono rzeczoną skargę, zastanawia się nad kwestią, czy spółka Flexi Montagetechnik może, wobec braku przepisu prawa wtórnego Unii lub prawa krajowego w tym zakresie, wywodzić z orzecznictwa Trybunału prawo do wypłaty odsetek przysługujących od kwoty żądanej od niej przez organy celne z naruszeniem prawa Unii za okres od dnia zapłaty tej kwoty do dnia, w którym zainteresowana wszczęła owo postępowanie sądowe.
- 45 Rozważania przedstawione w tej kwestii przez rzeczony sąd odpowiadają zasadniczo powodowi leżącemu u podstaw postanowienia odsyłającego w sprawie C-419/20, streszczonym w pkt 35–37 niniejszego wyroku.
- 46 W tych okolicznościach Finanzgericht Hamburg (sąd ds. finansowych w Hamburgu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:
- „Czy naruszenie prawa Unii jako przesłanka roszczenia o odsetki, które Trybunał wywodzi z prawa Unii, występuje również wtedy, gdy organ państwa członkowskiego ustali należność celną z naruszeniem wiążących prawnie przepisów prawa Unii, a sąd państwa członkowskiego stwierdzi to naruszenie prawa Unii?”.

Postępowanie przed Trybunałem

- 47 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 9 października 2020 r., sprawy C-415/20, C-419/20 i C-427/20 zostały połączone do celów pisemnego etapu postępowania.

- 48 Postanowieniem Trybunału z dnia 27 kwietnia 2021 r. zostały one również połączone do celów ustnego etapu postępowania oraz wydania wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 49 Jak wynika z rozważań zawartych w postanowieniach odsyłających leżących u podstaw trzech połączonych spraw, które zostały streszczone w pkt 23–27, 31–37 i 41–45 niniejszego wyroku, poszczególne pytania skierowane do Trybunału pokrywają się w kilku punktach i wymagają z tego względu całościowej analizy.
- 50 W świetle brzmienia tych poszczególnych pytań i leżących u ich podstaw wątpliwości, należy uznać, że poprzez owe pytania sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy zasady prawa Unii dotyczące prawa podmiotów podlegających władztwu administracyjnemu do uzyskania zwrotu kwot pieniężnych, do których zapłaty zostały one zobowiązane przez państwo członkowskie z naruszeniem prawa Unii, oraz do wypłaty odsetek przysługujących od owych kwot należy interpretować w ten sposób, że:
- po pierwsze, znajdują one zastosowanie w sytuacji, gdy odnośne kwoty pieniężne odpowiadają, z jednej strony, refundacjom wywozowym, które zostały przyznane z opóźnieniem podmiotowi podlegającemu władztwu administracyjnemu, po tym, jak odmówiono mu ich przyznania z naruszeniem tego prawa, a z drugiej strony, karze pieniężnej, która została nałożona na ten podmiot z powodu owego naruszenia;
 - po drugie, znajdują one zastosowanie, gdy z orzeczenia Trybunału lub orzeczenia sądu krajowego wynika, iż odmowa lub, w zależności od przypadku, nakazanie zapłaty refundacji wywozowych, kary pieniężnej, ceł antydumpingowych lub należności celnych przywozowych przez organ krajowy, nastąpiły na podstawie błędnej wykładni prawa Unii lub błędnego zastosowania tego prawa, oraz
 - po trzecie, stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu przewidującemu, że w przypadku gdy odmowa lub, w zależności od przypadku, nakazanie zapłaty refundacji wywozowych, kary pieniężnej, ceł antydumpingowych lub należności celnych przywozowych nastąpiły z naruszeniem prawa Unii, wypłata odsetek jest z jednej strony należna tylko wtedy, gdy wniesiono skargę do sądu w celu uzyskania zapłaty lub zwrotu danej kwoty pieniężnej, a z drugiej strony może nastąpić jedynie za okres od dnia wniesienia tej skargi do dnia wydania orzeczenia przez właściwy sąd, z wyłączeniem okresu wcześniejszego.
- 51 W tym względzie w pierwszej kolejności należy zauważyć, że z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika przede wszystkim, iż każdy podmiot podlegający władztwu administracyjnemu, który organ krajowy zobowiązał do zapłaty opłaty, należności celnej, podatku lub innej należności z naruszeniem prawa Unii, ma na mocy tego prawa prawo do uzyskania od danego państwa członkowskiego zwrotu odpowiedniej kwoty pieniężnej [zob. podobnie wyroki: z dnia 9 listopada 1983 r., *San Giorgio*, 199/82, EU:C:1983:318, pkt 12; z dnia 8 marca 2001 r., *Metallgesellschaft i in.*, C-397/98 i C-410/98, EU:C:2001:134, pkt 84; a także z dnia 9 września 2021 r., *Hauptzollamt B (Fakultatywna obniżka podatku)*, C-100/20, EU:C:2021:716, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 52 Ponadto ów podmiot podlegający władztwu administracyjnemu ma prawo, również na podstawie prawa Unii, do uzyskania od tego państwa członkowskiego nie tylko do zwrotu nienależnie pobranej kwoty pieniężnej, ale również do wypłaty odsetek mających na celu zrekompensowanie jej braku dostępności [zob. wyroki: z dnia 19 lipca 2012 r., Littlewoods Retail i in., C-591/10, EU:C:2012:478, pkt 24–26; z dnia 9 września 2021 r., Hauptzollamt B (Fakultatywna obniżka podatku), C-100/20, EU:C:2021:716, pkt 26, 27].
- 53 Owe prawa do uzyskania zwrotu kwot pieniężnych, do których zapłaty państwo członkowskie zobowiązało podmiot podlegający władztwu administracyjnemu z naruszeniem prawa Unii oraz do zapłaty odsetek przysługujących od tych kwot, stanowią wyraz ogólnej zasady zwrotu nienależnego świadczenia (zob. podobnie wyrok z dnia 6 września 2011 r., Lady & Kid i in., C-398/09, EU:C:2011:540, pkt 18, 20, 26).
- 54 Mając na uwadze ogólny charakter zasady, której stanowią one wyraz, należy uznać, po pierwsze, że te dwa prawa mają zastosowanie w sytuacji, gdy kwota pieniężna, do której zapłaty państwo członkowskie zobowiązało podmiot podlegający władztwu administracyjnemu, stanowi karę pieniężną nałożoną niesłusznie na podstawie aktu prawa Unii lub przepisów prawa krajowego przyjętych przez to państwo członkowskie w celu wykonania lub transponowania takiego aktu, albo też zapewnienia jego poszanowania. Podobnie jak w przypadku opłaty, należności celnej, podatku lub wszelkiej innej należności uiszczonej z naruszeniem prawa Unii, kwota zapłacona z tytułu tego rodzaju kary pieniężnej powinna w konsekwencji zostać zwrócona zainteresowanemu, któremu przysługują również odsetki mające na celu zrekompensowanie braku dostępności odpowiedniej kwoty pieniężnej.
- 55 Wynika z tego, że wspomniane prawa mają zastosowanie w szczególności do kary pieniężnej takiej jak będąca przedmiotem sprawy C-415/20, która ma na celu umożliwienie państwom członkowskim zapewnienia przestrzegania uregulowań Unii dotyczących refundacji wywozowych dla produktów rolnych, jak wynika to z orzecznictwa Trybunału, do którego odwołuje się sąd odsyłający (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2002 r., Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, EU:C:2002:440, pkt 40, 60, 66).
- 56 Co się tyczy, po drugie, kwestii, czy prawo do uzyskania wypłaty odsetek powinno ponadto znajdować zastosowanie w sytuacji, gdy takie refundacje wywozowe zostały przyznane z opóźnieniem podmiotowi podlegającemu władztwu administracyjnemu, który zwrócił się o ich przyznanie po tym, jak właściwy organ krajowy odmówił mu ich przyznania z naruszeniem prawa Unii, należy zauważyć, że taka sytuacja charakteryzuje się tym, iż dany podmiot podlegający władztwu administracyjnemu został pozbawiony w określonym czasie kwoty pieniężnej odpowiadającej owym refundacjom wywozowym z powodu tego opóźnienia, które samo w sobie jest konsekwencją naruszenia prawa Unii.
- 57 Sytuacja ta jest porównywalna z sytuacją podmiotu podlegającego władztwu administracyjnemu, który w określonym czasie był pozbawiony kwoty pieniężnej odpowiadającej opłacie, należności celnej, podatkowi lub innej należności, od którego państwo członkowskie zażądało jej zapłaty z naruszeniem prawa Unii i który ma z tego tytułu prawo do wypłaty odsetek mających na celu zrekompensowanie braku dostępności tej kwoty, zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 52 niniejszego wyroku.

- 58 Należy zatem przyznać w drodze analogii, że w przypadku gdy refundacje wywozowe zostały przyznane podmiotowi podlegającemu władztwu administracyjnemu z opóźnieniem, z naruszeniem prawa Unii, ma on prawo do uzyskania wypłaty odsetek mających na celu zrekompensowanie braku dostępności odpowiedniej kwoty pieniężnej.
- 59 Z pkt 51–58 niniejszego wyroku wynika zatem, że zasady prawa Unii dotyczące prawa podmiotów podlegających władztwu administracyjnemu do uzyskania zwrotu kwot pieniężnych, do których zapłaty zostały one zobowiązane z naruszeniem prawa Unii, a także do wypłaty odsetek przysługujących od tych kwot pieniężnych, należy interpretować w ten sposób, iż znajdują one zastosowanie w sytuacji, gdy odnośne kwoty pieniężne odpowiadają, z jednej strony, refundacjom wywozowym, które zostały przyznane podmiotowi podlegającemu władztwu administracyjnemu z opóźnieniem, po tym jak odmówiono mu ich z naruszeniem tego prawa, a z drugiej strony, karze pieniężnej, która została nałożona na ów podmiot z powodu tego naruszenia.
- 60 W drugiej kolejności z utrwalonego orzecznictwa Trybunału przypomnianego w pkt 51 i 52 niniejszego wyroku wynika, że to okoliczność, iż zapłata opłaty, należności celnej, podatku lub innej należności została nakazana przez organ krajowy „z naruszeniem prawa Unii”, stanowi podstawę i uzasadnienie prawa podmiotów podlegających władztwu administracyjnemu, które nienależnie zapłaciły odpowiednią kwotę pieniężną, do uzyskania zwrotu tej kwoty od państwa członkowskiego, które ją pobrało, oraz do wypłaty odsetek przez owo państwo członkowskie.
- 61 W tym względzie należy przede wszystkim zauważyć, że przedmiotem takiego naruszenia może być każdy przepis prawa Unii, niezależnie od tego, czy chodzi o przepis prawa pierwotnego lub prawa wtórnego [zob. wyroki: z dnia 9 listopada 1983 r., *San Giorgio*, 199/82, EU:C:1983:318, pkt 12; z dnia 9 września 2021 r., *Hauptzollamt B (Fakultatywna obniżka podatku)*, C-100/20, EU:C:2021:716, pkt 26], czy też o ogólną zasadę prawa Unii [zob. wyrok z dnia 9 września 2021 r., *Hauptzollamt B (Fakultatywna obniżka podatku)*, C-100/20, EU:C:2021:716, pkt 28].
- 62 Następnie, jeśli chodzi o charakter tego naruszenia, z pkt 53–59 niniejszego wyroku wynika, że prawa do uzyskania zwrotu i do wypłaty odsetek, które podmioty podlegające władztwu administracyjnemu wywodzą z prawa Unii, stanowią wyraz ogólnej zasady, której stosowanie nie jest ograniczone do pewnych naruszeń tego prawa lub wykluczone w przypadku wystąpienia innych naruszeń.
- 63 Z powyższego wynika, że na prawa te można się powołać nie tylko w przypadku, gdy organ krajowy nałożył na podmiot podlegający władztwu administracyjnemu obowiązek zapłaty kwoty pieniężnej w postaci takiej jak składka, opłata lub cło antydumpingowe, na podstawie aktu Unii, który okazuje się być niezgodny z prawem (zob. podobnie wyroki: z dnia 27 września 2012 r., *Zuckerfabrik Jülich i in.*, C-113/10, C-147/10 i C-234/10, EU:C:2012:591, pkt 65, 69; a także z dnia 18 stycznia 2017 r., *Wortmann*, C-365/15, EU:C:2017:19, pkt 34, 37), lecz również w innych przypadkach.
- 64 Można się zatem na nie powoływać w szczególności w przypadku, gdy podmiot podlegający władztwu administracyjnemu został zobowiązany do zapłaty opłaty lub podatku na podstawie uregulowania krajowego, które okaże się sprzeczne z przepisem prawa pierwotnego lub wtórnego Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 marca 2001 r., *Metallgesellschaft i in.*, C-397/98 i C-410/98, EU:C:2001:134, pkt 82–84, 96; a także z dnia 15 października 2014 r., *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, pkt 27–31), lub też w przypadku gdy okaże się, że organ krajowy zobowiązał ów podmiot do uiszczenia opłaty, błędnie stosując w świetle prawa Unii akt Unii lub przepisy krajowe

zapewniające wykonanie lub transpozycję takiego aktu [zob. wyroki: z dnia 19 lipca 2012 r., Littlewoods Retail Ltd i in., C-591/10, EU:C:2012:478, pkt 10, 11, 34; z dnia 9 września 2021 r., Hauptzollamt B (Fakultatywna obniżka podatku), C-100/20, EU:C:2021:716, pkt 25–36].

- 65 Tymczasem z wyjaśnień sądu odsyłającego wynika, że trzy sytuacje prawne i faktyczne, w odniesieniu do których zwraca się on do Trybunału, wchodzą w zakres tego ostatniego przypadku. Stwierdzenia te wskazują bowiem, że jeśli chodzi o sprawę C-415/20, to właśnie poprzez nieprawidłowe zastosowanie prawa Unii, którego źródłem jest błędna wykładnia tego prawa, organ krajowy odmówił przyznania podmiotowi podlegającemu władztwu administracyjnemu refundacji wywozowych i nałożył na niego karę pieniężną. Podobnie w sprawach C-419/20 i C-427/20, poprzez nieprawidłowe zastosowanie prawa Unii, wynikające z błędu co do prawa lub błędu w ocenie okoliczności faktycznych, odnośne organy krajowe nałożyły na podmioty podlegające władztwu administracyjnemu, odpowiednio, cła antydumpingowe i należności celne przywozowe.
- 66 Wreszcie z orzecznictwa Trybunału wynika, że istnienie naruszenia prawa Unii będącego podstawą prawa do uzyskania zwrotu oraz do wypłaty odsetek na rzecz odnośnego podmiotu podlegającego władztwu administracyjnemu, a także nakładające równolegle na odnośne państwo członkowskie dokonanie owego zwrotu oraz wypłaty odsetek, może zostać wykazane nie tylko przez sąd Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 18 stycznia 2017 r., Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, pkt 37), który jako jedyny jest właściwy do stwierdzenia nieważności aktu Unii (wyroki: z dnia 22 października 1987 r., Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, pkt 15–20; z dnia 6 października 2015 r., Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, pkt 62), lecz także przez sąd krajowy, niezależnie od tego, czy sąd ten został zobowiązany do wyciągnięcia konsekwencji ze stwierdzenia niezgodności z prawem lub stwierdzenia nieważności aktu dokonanego uprzednio przez sąd Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 18 stycznia 2017 r., Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, pkt 38), czy też do stwierdzenia, że akt wydany przez organ krajowy jest wadliwy z powodu błędnego zastosowania prawa Unii.
- 67 W tym względzie należy podkreślić, że art. 19 TUE powierza zadanie zapewnienia pełnego stosowania prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich i ochrony sądowej, jaką podmioty podlegające władztwu administracyjnemu wywodzą z tego prawa, nie tylko samemu sądowi Unii, ale również sądom krajowym, które tym samym mają za zadanie, we współpracy z owym sądem Unii, zapewnić poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu traktatów, jak wskazała rzecznik generalna w pkt 82 i 83 swojej opinii.
- 68 Ponadto w razie wątpliwości co do wykładni prawa Unii w danym przypadku owe sądy krajowe mają w zależności od przypadku możliwość lub obowiązek zwrócić się do Trybunału w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 267 TFUE, zważywszy, że wydane przez ten sąd orzeczenia w trybie prejudycjalnym wyjaśniają i precyzują w razie potrzeby znaczenie oraz zakres przepisów prawa, które są w owych orzeczeniach interpretowane, tak jak powinny one być lub powinny były być rozumiane i stosowane od chwili ich wejścia w życie (wyrok z dnia 7 sierpnia 2018 r., Hochtief, C-300/17, EU:C:2018:635, pkt 55).
- 69 W konsekwencji z pkt 59–68 niniejszego wyroku wynika, że zasady prawa Unii dotyczące prawa podmiotów podlegających władztwu administracyjnemu do uzyskania zwrotu kwot pieniężnych, do których zapłaty zostały one zobowiązane z naruszeniem prawa Unii, oraz do wypłaty odsetek przysługujących od tych kwot powinny być interpretowane w ten sposób, iż znajdują one w sposób ogólny i bez uszczerbku dla sposobu, w jaki prawa te mają być wykonywane w danym przypadku, zastosowanie, gdy z orzeczenia Trybunału lub orzeczenia sądu krajowego wynika, iż

odmowa lub, w zależności od przypadku, nakazanie zapłaty refundacji wywozowych, kary pieniężnej, ceł antydumpingowych lub należności celnych przywozowych przez organ krajowy, nastąpiły na podstawie błędnej wykładni prawa Unii lub błędnego zastosowania tego prawa.

- 70 W trzeciej i ostatniej kolejności prawo do wypłaty odsetek, o którym mowa w pkt 52 niniejszego wyroku, ma na celu, jak wynika z orzecznictwa przytoczonego w tym punkcie, zrekompensowanie braku dostępności kwoty pieniężnej, której dany podmiot podlegający władztwu administracyjnemu został niesłusznie pozbawiony.
- 71 Taka rekompensata może zostać dokonana, w zależności od przypadku, zgodnie z zasadami przewidzianymi w mających zastosowanie przepisach prawa Unii lub, w przypadku braku takich przepisów, zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie na mocy prawa krajowego.
- 72 W niniejszej sprawie, jak zauważa sąd odsyłający, spory w postępowaniach głównych w sprawach C-419/20 i C-427/20 dotyczą kwot pieniężnych odpowiadających nienależnym należnościom celnym. Otóż zwrot tych należności celnych podlega w pewnym zakresie przepisom przyjętym przez prawodawcę Unii, a mianowicie przepisom mającym zastosowanie w sprawach celnych, jak wynika z pkt 3–6 niniejszego wyroku. Natomiast spór w postępowaniu głównym w sprawie C-415/20 dotyczy kwot pieniężnych odpowiadających refundacjom wywozowym dla produktów rolnych przyznanych z opóźnieniem, a także niesłusznie nałożonej kary pieniężnej. Tymczasem właściwe przepisy prawa Unii mające zastosowanie w tej dziedzinie, przytoczone w pkt 7–9 tego wyroku, nie przewidują mechanizmu porównywalnego z tym, który został wprowadzony w odniesieniu do nienależnych należności celnych.
- 73 Mając na względzie tę odmienną sytuację, należy przede wszystkim zauważyć, że z orzecznictwa Trybunału wynika, iż zwrot nienależnych należności celnych, o którym mowa w art. 236 ust. 1 wspólnotowego kodeksu celnego, który to akt według sądu odsyłającego ma zastosowanie *ratione temporis*, powinien prowadzić do wypłaty odsetek (zob. podobnie wyrok z dnia 18 stycznia 2017 r., Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, pkt 36–38). Ponadto wyjątek od tej ogólnej zasady, o którym mowa w art. 241 tego kodeksu, nie ma zastosowania, w sytuacji gdy – jak w niniejszej sprawie – powodem, dla którego owe należności celne nie są należne, jest to, że zostały one pobrane z naruszeniem prawa Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 18 stycznia 2017 r., Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, pkt 25–27). Jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 103 i 109 opinii, podobnie jest w przypadku wyjątku, o którym mowa w art. 116 ust. 6 unijnego kodeksu celnego, który obecnie zasadniczo przejmuje treść art. 241 wspólnotowego kodeksu celnego.
- 74 W tych okolicznościach należy następnie stwierdzić, w odniesieniu zarówno do należności celnych rozpatrywanych w sprawach C-419/20 i C-427/20, jak i do kary pieniężnej rozpatrywanej w sprawie C-415/20, że – jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału – w braku uregulowań Unii do porządku prawnego każdego państwa członkowskiego należy określenie zasad, według których odsetki powinny być wypłacane w przypadku zwrotu kwot pieniężnych pobranych z naruszeniem prawa Unii. Jednakże zasady te powinny być zgodne z zasadami równowagi i skuteczności, których przestrzeganie oznacza w szczególności, że nie są one ukształtowane w sposób powodujący w praktyce, iż wykonywanie prawa do wypłaty odsetek zagwarantowanego przez prawo Unii stanie się niemożliwe lub nadmiernie utrudnione (zob. wyroki: z dnia 19 lipca 2012 r., Littlewoods Retail i in., C-591/10, EU:C:2012:478, pkt 27, 28; a także z dnia 6 października 2015 r., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, pkt 26, 27). Analogiczne wymogi obowiązują również w przypadku opóźnień w płatności kwoty pieniężnej należnej na podstawie prawa Unii, takiej jak odpowiadająca refundacjom wywozowym rozpatrywanym w sprawie C-415/20.

- 75 W szczególności takie zasady dotyczące wypłaty odsetek nie mogą prowadzić do pozbawienia danego podmiotu podlegającego władztwu administracyjnemu stosownego odszkodowania z tytułu straty, jaką on poniósł, co zakłada w szczególności, że wypłacone na jego rzecz odsetki obejmują cały okres od dnia, w którym zapłacił on lub powinien był zapłacić daną kwotę pieniężną, do dnia, w którym została ona mu zwrócona lub zapłacona (zob. podobnie wyroki: z dnia 18 kwietnia 2013 r., *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, pkt 26–28; a także z dnia 23 kwietnia 2020 r., *Sole-Mizo i Dalmandi Mezőgazdasági*, C-13/18 i C-126/18, EU:C:2020:292, pkt 43, 49, 51).
- 76 Wynika z tego, że prawo Unii stoi na przeszkodzie uregulowaniu prawnemu, które nie spełnia tego wymogu i które w konsekwencji nie zezwala na skuteczne wykonywanie prawa do uzyskania zwrotu i do wypłaty odsetek zagwarantowanych przez owo prawo (zob. podobnie wyroki: z dnia 18 kwietnia 2013 r., *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, pkt 29; z dnia 15 października 2014 r., *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, pkt 38, 39).
- 77 W związku z tym prawo to stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, zgodnie z którym wypłata odsetek przysługujących od kwot pieniężnych, takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, do których zapłaty podmiot podlegający władztwu administracyjnemu został zobowiązany lub, w zależności od przypadku, których zapłaty mu odmówiono, z naruszeniem prawa Unii, może nastąpić jedynie za okres od dnia wniesienia skargi do sądu mającej na celu uzyskanie zwrotu lub przyznania tych kwot pieniężnych do dnia wydania przez właściwy sąd orzeczenia, z wyłączeniem okresu wcześniejszego. Takie odsetki powinny bowiem również móc być dochodzone i uzyskane przez zainteresowany podmiot podlegający władztwu administracyjnemu za okres od dnia, w którym dana kwota pieniężna została uiszczona na rzecz odnośnego państwa członkowskiego lub powinna była zostać mu przyznana przez to państwo w dniu wniesienia owej skargi.
- 78 Wreszcie, mając na uwadze pytania postawione przez sąd odsyłający dotyczące tego, czy dopuszczalne jest, aby ustawodawca krajowy przewidział, że wypłata odsetek może w każdym razie przysługiwać wyłącznie podmiotom podlegającym władztwu administracyjnemu, które wniosły odwołanie lub zażalenie w drodze administracyjnej w celu uzyskania zwrotu lub przyznania kwot pieniężnych, do których zapłaty zostały one zobowiązane, lub których przyznania im odmówiono z naruszeniem prawa Unii, z wyłączeniem podmiotów, które ograniczyły się do wniesienia odwołania lub uprzedniego zażalenia w drodze administracyjnej do właściwego organu krajowego, które zostały oddalone w drodze wyraźnej lub dorozumianej decyzji tego organu, należy wyjaśnić, iż skuteczne wykonywanie praw gwarantowanych przez prawo Unii nie wymaga, co do zasady, aby organy krajowe przystąpiły z urzędu do zwrotu lub zapłaty takich kwot oraz wypłaty takich odsetek, w braku podjęcia przez podmiot podlegający władztwu administracyjnemu jakiegokolwiek inicjatywy na drodze sądowej zmierzającej do zapewnienia poszanowania tych praw.
- 79 Jak wskazano w pkt 74 niniejszego wyroku, z zakresu uznania, jakim dysponują państwa członkowskie w braku uregulowań Unii w celu sprecyzowania zasad wypłaty odsetek przysługujących od kwot pieniężnych, które zostały im nienależnie wypłacone lub które zostały nienależnie zatrzymane, owe państwa powinny korzystać z poszanowaniem zasady skuteczności, a w szczególności w taki sposób, by nie doprowadzić do sytuacji, w której wykonanie praw przyznanych jednostkom przez porządek prawny Unii byłoby nadmiernie utrudnione lub praktycznie niemożliwe.

- 80 Kwestię tę należy rozpatrywać zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, z uwzględnieniem, w każdym przypadku, miejsca danego przepisu lub przepisów krajowych w całości procedury, jej przebiegu i cech szczególnych owych przepisów, przed poszczególnymi sądami krajowymi (wyrok z dnia 6 października 2015 r., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo). W tej perspektywie należy uwzględnić w szczególności zasady leżące u podstaw krajowego systemu prawnego, takie jak zasada prawa do obrony, zasada pewności prawa i zasada prawidłowego przebiegu postępowania (wyroki: z dnia 14 grudnia 1995 r., Peterbroeck, C-312/93, EU:C:1995:437, pkt 14; a także z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 63). Ponadto, jak wynika z pkt 75 niniejszego wyroku, należy ustalić, czy przepisy prawa krajowego dotyczące odsetek rozpatrywanych w danym przypadku, prowadzą do pozbawienia danego podmiotu podlegającego władztwu administracyjnemu odpowiedniego odszkodowania za wyrządzoną mu stratę.
- 81 To właśnie w świetle tych rozważań do sądu odsyłającego należy zbadanie, czy uregulowanie krajowe rozpatrywane w postępowaniu głównym nie czyni nadmiernie utrudnionym wykonywania praw przyznanych podmiotom podlegającym władztwu administracyjnemu, które wprowadzie nie wniosły skargi do sądu w celu uzyskania zapłaty kwoty pieniężnej, której zapłaty im odmówiono, lub zwrotu kwoty pieniężnej, którą uiściły, lecz podjęły one jednak inicjatywę w postaci wniesienia odwołania lub zażalenia w drodze administracyjnej w tym celu. W ramach tej analizy sąd ten powinien w szczególności wziąć pod uwagę i w razie potrzeby wyważyć interesy związane odpowiednio z ochroną prawa do obrony, zasadą pewności prawa, prawidłowym przebiegiem postępowania i poszanowaniem prawa Unii oraz z prawami, które podmioty podlegające władztwu administracyjnemu wywodzą z tego prawa.
- 82 Co się tyczy okoliczności sprawy C-415/20, należy jednak wyjaśnić w sposób ogólny, podobnie jak rzecznik generalna w pkt 124 opinii, że postanowienie odsyłające i uwagi na piśmie, które zostały przedłożone Trybunałowi, nie zawierają żadnego wyjaśnienia, które mogłoby uzasadniać, że po takim wyważeniu interesów można odmówić podmiotowi podlegającemu władztwu administracyjnemu prawa do wypłaty odsetek tylko na tej podstawie, iż nie wniosł on skargi do sądu w celu uzyskania zapłaty kwoty, której zapłaty mu odmówiono, lub zwrotu kwoty, do której zapłaty został on zobowiązany tytułem kary pieniężnej, z naruszeniem prawa Unii.
- 83 Co się tyczy w szczególności zasady pewności prawa, należy wziąć pod uwagę okoliczność, że w sytuacji takiej jak w niniejszej sprawie właściwy organ krajowy może, nie naruszając praw podmiotów trzecich, wydać decyzję przyznającą kwotę pieniężną, której przyznania pierwotnie odmówiono podmiotowi podlegającemu władztwu administracyjnemu, lub nakazującą zwrot kwoty, do której zapłaty pierwotnie go zobowiązano, w związku z czym wypłata odsetek nie jest sprzeczna z ostateczną decyzją administracyjną, jak to zdaje się czynić właściwy organ w niniejszej sprawie, dokonując zmiany pierwotnych decyzji, na mocy których odmówił on przyznania refundacji wywozowych, o które wnioskował ów podmiot, a następnie nałożył na niego karę pieniężną.
- 84 Z pkt 70–83 niniejszego wyroku wynika zatem, że zasady prawa Unii dotyczące praw podmiotów podlegających władztwu administracyjnemu do uzyskania zwrotu kwot pieniężnych, do których zapłaty zostały one zobowiązane przez państwo członkowskie z naruszeniem prawa Unii, jak również do wypłaty odsetek przysługujących od tych kwot, powinny być interpretowane w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu przewidującemu, iż w przypadku gdy odmowa lub, w zależności od przypadku, nakazanie zapłaty refundacji wywozowych, kary pieniężnej, ceł antydumpingowych lub należności celnych przywozowych nastąpiły

z naruszeniem prawa Unii, wypłata odsetek może nastąpić jedynie za okres od dnia wniesienia skargi do sądu w celu uzyskania zapłaty kwoty pieniężnej, której owym podmiotom odmówiono, lub zwrotu kwoty pieniężnej, którą zapłaciły, do dnia wydania orzeczenia przez właściwy sąd, z wyłączeniem okresu wcześniejszego. Natomiast nie stoją one same w sobie na przeszkodzie temu, aby takie uregulowanie przewidywało, że wspomniana wypłata odsetek jest należna tylko wtedy, gdy tego rodzaju skarga została wniesiona, o ile nie prowadzi to do nadmiernego utrudnienia wykonywania praw, które podmioty podlegające władztwu administracyjnemu wywodzą z prawa Unii.

85 W świetle wszystkich powyższych rozważań na zadane pytania należy odpowiedzieć, że zasady prawa Unii dotyczące prawa podmiotów podlegających władztwu administracyjnemu do uzyskania zwrotu kwot pieniężnych, do których zapłaty zostały one zobowiązane przez państwo członkowskie z naruszeniem prawa Unii, oraz do wypłaty odsetek przysługujących od owych kwot należy interpretować w ten sposób, że:

- po pierwsze, znajdują one zastosowanie w sytuacji, gdy odnośne kwoty pieniężne odpowiadają, z jednej strony, refundacjom wywozowym, które zostały przyznane z opóźnieniem podmiotowi podlegającemu władztwu administracyjnemu po tym, jak odmówiono mu ich przyznania z naruszeniem tego prawa, a z drugiej strony, karze pieniężnej, która została nałożona na ten podmiot z powodu owego naruszenia;
- po drugie, znajdują one zastosowanie, gdy z orzeczenia Trybunału lub orzeczenia sądu krajowego wynika, iż odmowa lub, w zależności od przypadku, nakazanie zapłaty refundacji wywozowych, kary pieniężnej, ceł antydumpingowych lub należności celnych przywozowych przez organ krajowy, nastąpiły na podstawie błędnej wykładni prawa Unii lub błędnego zastosowania tego prawa, oraz
- po trzecie, stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu przewidującemu, że w przypadku gdy odmowa lub, w zależności od przypadku, nakazanie zapłaty refundacji wywozowych, kary pieniężnej, ceł antydumpingowych lub należności celnych przywozowych nastąpiły z naruszeniem prawa Unii, wypłata odsetek może nastąpić jedynie za okres od dnia wniesienia skargi do sądu w celu uzyskania zapłaty lub zwrotu odnośnej kwoty pieniężnej, do dnia wydania orzeczenia przez właściwy sąd, z wyłączeniem okresu wcześniejszego. Natomiast nie stoją one same w sobie na przeszkodzie temu, aby takie uregulowanie przewidywało, że wspomniana wypłata odsetek jest należna tylko wtedy, gdy tego rodzaju skarga została wniesiona, o ile nie prowadzi to do nadmiernego utrudnienia wykonywania praw, które podmioty podlegające władztwu administracyjnemu wywodzą z prawa Unii.

W przedmiocie kosztów

86 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniach głównych, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Zasady prawa Unii dotyczące prawa podmiotów podlegających władztwu administracyjnemu do uzyskania zwrotu kwot pieniężnych, do których zapłaty zostały one

zobowiązane przez państwo członkowskie z naruszeniem prawa Unii, oraz do wypłaty odsetek przysługujących od owych kwot należy interpretować w ten sposób, że:

- po pierwsze, znajdują one zastosowanie w sytuacji, gdy odnośne kwoty pieniężne odpowiadają, z jednej strony, refundacjom wywozowym, które zostały przyznane z opóźnieniem podmiotowi podlegającemu władztwu administracyjnemu po tym, jak odmówiono mu ich przyznania z naruszeniem tego prawa, a z drugiej strony, karze pieniężnej, która została nałożona na ten podmiot z powodu owego naruszenia;
- po drugie, znajdują one zastosowanie, gdy z orzeczenia Trybunału lub orzeczenia sądu krajowego wynika, iż odmowa lub, w zależności od przypadku, nakazanie zapłaty refundacji wywozowych, kary pieniężnej, ceł antydumpingowych lub należności celnych przywozowych przez organ krajowy, nastąpiły na podstawie błędnej wykładni prawa Unii lub błędnego zastosowania tego prawa, oraz
- po trzecie, stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu przewidującemu, że w przypadku gdy odmowa lub, w zależności od przypadku, nakazanie zapłaty refundacji wywozowych, kary pieniężnej, ceł antydumpingowych lub należności celnych przywozowych nastąpiły z naruszeniem prawa Unii, wypłata odsetek może nastąpić jedynie za okres od dnia wniesienia skargi do sądu w celu uzyskania zapłaty lub zwrotu odnośnej kwoty pieniężnej, do dnia wydania orzeczenia przez właściwy sąd, z wyłączeniem okresu wcześniejszego. Natomiast nie stoją one same w sobie na przeszkodzie temu, aby takie uregulowanie przewidywało, że wspomniana wypłata odsetek jest należna tylko wtedy, gdy tego rodzaju skarga została wniesiona, o ile nie prowadzi to do nadmiernego utrudnienia wykonywania praw, które podmioty podlegające władztwu administracyjnemu wywodzą z prawa Unii.

Podpisy